

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta pedagogická
Katedra českého jazyka a literatury

HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE*
posudek oponenta*

Práci předložil – předložila: Bc. Petra Bajcarová
Název práce: Zkratky a zkratková slova v současné češtině
Hodnotitel: Mgr. Růžena Písková, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE:

Autorka si za cíl své práce stanovila zjistit, jaký typ zkratek se v současné češtině vyskytuje nejčastěji, přičemž se zaměřila především na typy zkratek graficko-fonických. (str. 41). Domnívám se, že cíl práce je formulován poněkud nepřesně vzhledem k tomu, že autorka zvolila realizaci výzkumu metodou excerpce, při níž po dobu čtrnácti dnů vyhledávala zkratky ve třech různých denících (Právo, MF Dnes, Sokolovský deník) a v jednom týdeníku (Týdeník Sokolovsko). Dle mého názoru výběr zdrojů excerpce i krátká doba provedené excerpce mohou silně ovlivnit výsledky výzkumu ve prospěch publicistických textů. Současně také jednotlivé výskyty zkratek ukazují zřejmě na tematickou zatíženost (viz např. 111 výskytů zkratky PCR) danou skutečnostmi, o nichž se v době výzkumu právě aktuálně diskutovalo. Bylo by tedy vhodnější formulovat cíl práce konkrétněji než na celou „současnou češtinu“.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ:

Práce je členěna na úvod a dále do osmi kapitol, z nichž sedm se věnuje teoretickým výkladům o utváření a klasifikaci zkratek (celkem na 38 stranách). Poslední, osmá kapitola, nazvaná Výzkum, na 17 stranách, z nichž 12 tvoří slovníček zkratek, shrnuje předmět, cíle, použité metody i výsledky výzkumu. Dle mého názoru je poměr teorie a popisu vlastního výzkumu nevyvážený, autorka při vlastních závěrech nevyužívá efektivně informace uváděné v teoretické části.

V práci chybí jednoznačně stanovená hypotéza či teze. Autorka pouze v závěru práce (str. 57) konstatuje: „V úvodu výzkumu jsem předpokládala, že „drtivou“ většinu všech zkratek budou ve zkoumaných tiskovinách představovat zkratky iniciálové. Tento předpoklad se zcela potvrdil.“ Zmiňovaný předpoklad však v úvodu práce není formulován.

Nejcennější částí práce se tak jeví kompilace informací o vědeckém bádání na téma zkratek a zkratkových slov. Autorka uvádí nejen klasifikaci podle Jaroslava Hubáčka, ale také další pohledy na danou problematiku, jak byly dosud v odborné literatuře zpracovány.

V části nazvané Výsledky výzkumu shrnuje autorka počty excerpovaných zkratek a zkratkových slov. Některá vyjádření zde uvedená neodpovídají kvantitativním údajům ze Slovníčku zkratek, který vytvořila v předchozí kapitole. Tvrdí např. (str. 54): „Z celkového počtu 3504 zjištěných zkratek bylo 675 zkratek grafických, což činí 19,26 %.“ Nejedná se však o to, že by excerpovala 3504 jednotlivých zkratek, jedná se o celkový počet výskytů. Ve slovníčku uvádí celkem 236 různých hesel (zkratek a značek), tento počet však v závěrech nikde neuvádí. Výpočet procentuálního zastoupení grafických zkratek z výskytů nutně vede k tomu, že nebere v úvahu četnost výskytu jednotlivých zkratek. Tím může být výsledek procentuálního vyjádření silně ovlivněn a závěr práce zkreslen. Podobně pokračuje i ve vyjadřování procentuálního počtu graficko-fonických zkratek. (80,74 % z celkového počtu 2829, ovšem jednotlivých zkratek uvádí pouze 195).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA:

Celkovou úroveň práce snižuje množství chyb, překlepů a nedostatků ve formátování textu. Na mnoha místech se vyskytují neslabičné předložky na konci řádků, chybí číslování stran v celé práci, práce obsahuje chyby stylistické, např. str. 6 „Zkratky a zkratková slova jsou jevem jazyka a řeči, které si zasluhují, aby se jim vzhledem k jejich postavení v jazyce věnovala pozornost.“; str. 14 „Grafické zkratky, a to ani ustálené, jsou pouze projevem písemným, tudíž nejsou součástí jazykového systému.“; str. 18 „Z tohoto druhého hlediska nebyla zkratková slova v naší literatuře zevrubněji zkoumána, někteří lingvisté docházejí na základě zkoumání zkratk ruských, že se jedná o jakýsi zvláštní druh kompozit.“; str. 23 „A neboť je jazyk systémem, který se neustále vyvíjí, děje se tak i u zkratk, kdy některé ztrácejí na svém významu, zanikají, nové naopak vznikají.“ (Nevhodné užití spojky „neboť“ na začátku věty se objevuje opakovaně.); str. 25 „Lze říci, že existuje určitá, daná optická podoba jednotlivých zkratk, které každá z těchto zkratk má možnost akustického ztvárnění, které buď je či není uskutečněno.“; str. 40 „Nejméně jich lze potom nalézt v textech zabývajících se společenskovědními a humanitními obory.“ atd. Vyskytují se rovněž chyby v interpunkci a další chyby a překlepy, např. na str. 13 „Často takto vznikly vlastní názvy podnik, jako např.: *Svazarm...*“; str. 29 „graficko-fónické zkratky mohou vznikat krácení jednoho slova (*limonáda* → *limo*)“; str. 33 „První koncepce, jejímž zastupcem je R.I. Mogilevskij,“; str. 35 „Jindy zase může docházet k tomu...“ atd.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE:

Autorka si pro svou práci zvolila velmi aktuální téma, které z hlediska teoretického podrobně zpracovala. Vlastní výzkum a formální zpracování diplomové práce bohužel neodpovídá rozsahu teoretického zkoumání, ani ho efektivně nevyužívá. Práce obsahuje mnohé chyby, překlepy a formální i obsahové nedostatky.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

1. Zaznamenala autorka při zpracování excerpovaného materiálu nějakou pravidelnost v užití zkratk v jednotlivých denících?
2. Co považuje autorka po zpracování tématu za nejzajímavější skutečnost týkající se zkratk?
3. Při obhajobě by měla autorka blíže vysvětlit, proč při analýze excerpovaného materiálu nevzala v úvahu četnost výskytu zkratk.

6. NAVRHOVANÉ HODNOCENÍ:

Práci doporučuji k obhajobě a s ohledem na její formální i obsahové zpracování navrhuji hodnocení *dobře*.

Datum: 5. 8. 2021

Podpis: Růžena Písková

Souhlasí s originálem

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra českého jazyka a literatury

J. Winklerová